

משרד החינוך

דגשים בנוגע לפרסום הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון לבתי ספר עצמאיים, קיץ תשפ"ב, מועד ב

1. ההצעה הזאת לפתרון בחינת הבגרות בעברית היא דוגמה, ובה כמה אפשרויות פתרון לשאלות הפתוחות, והיא אינה ממצה. במהלך הבדיקה ייתכן שייעשו שינויים ו/או הרחבות באפשרויות התשובה שמעריכי הבחינה יקבלו.
2. בפתרון שלהלן מובאות עיקר הסוגיות שהיו טעונות ליבון, אך יודגש כי בפתרון זה אין תשובות מלאות ומקיפות, המזכות בניקוד מלא. נדגיש כי מטבע הדברים ציון המבחן מורכב גם מגורמים נוספים שאינם מובאים בפתרון זה, ובהם: רמת ההתבטאות וניסוח התשובה, הקפדה על כללי הדקדוק והכתיב, התמקדות בעיקר, התבססות נכונה וראויה על הטקסט ועוד.
3. אם יתברר שנפלה טעות בהצעת הפתרון, תפורסם בתוך זמן סביר הצעה מתוקנת, והצעת הפתרון המתוקנת תהיה המחייבת. **ט"ח** (טעות לעולם חוזר) – בהצעת הפתרון עלולות ליפול טעויות, ואין בה כדי לחייב את מעריכי הבחינה לקבל תשובה שגויה.
4. על פי חוזר מנכ"ל טוהר הבחינות – תשע"ה/ה'29, נבחן בבחינת הבגרות מחויב לפעול על פי נוהלי טוהר הבחינות כדי להבטיח הליך בחינות אמין, הוגן ושוויוני. אם יתעורר חשד שהנבחן הפר את טוהר הבחינות, יחל הליך של **החשדת הבחינה**, כמפורט בחוזר.

[קישור לחוזר המנכ"ל](#)

בהצלחה לנבחנים ולנבחנות!

משרד החינוך

הצעה לפתרון שאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון לבתי ספר עצמאיים, מס' 75281, קיץ תשפ"ב, מועד ב

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

1. א. (1) הטענה הרווחת שהמומחים מגיבים עליה: בעיית הפגיעה בסביבה תיפתר באמצעות פיתוח טכנולוגיות חדשות, דלק בלתי מזהם ומחזור פסולת.
- ב. (1) תשובתם של המומחים: לא די בשינוי טכני, נחוץ שינוי תודעתי (השקפת עולם המתחשבת בטובת הכלל).
2. א. (1) טענה רווחת שהכותב מפריך: המודעות הסביבתית והחקיקה האקולוגית הן חשיבה מודרנית. לא הייתה חקיקה אקולוגית בתקופה הקודמת למאה השנים האחרונות.
- ב. (2) הרעיון המשותף: תפיסה אקולוגית נמצאת כבר במקורות היהדות בני אלפי שנים: בתורה, בספרות חז"ל ובהלכה היהודית.
2. א. (2) הרב זמיר כהן: פעולותיו של האדם אינן שייכות למנגנון הטבעי של הבריאה ולכן אם הוא מקלקל את הבריאה אין מי שיתקן.
- ב. (2) המשפט: "אם תקלקל אין מי שיתקן אחריך".
- הרב בקשי דורון: הבריאה כולה היא לצורך האדם ובשליטתו. האחריות על קיומו של העולם נמסרה לאדם, ועליו לשמור שלא יקלקל את הטוב והיפה שטמן ה' בעולמו.
- המשפט: "כל מה שבראתי בשבילך בראתי".
3. א. (3) לדעת הרב זמיר כהן, חובת השמירה על איכות הסביבה מוטלת על כל אחד – על כל פרט בציבור (גם על מתכנני ערים).
- ב. (3) לדעת הרב בקשי דורון היא מוטלת בעיקר על ההנהגה הציבורית.
- הנימוק: ההנהגה הציבורית אחראית לסביבה ולאיכותה, ובידה לאכוף את סדרי החיים.
4. א. (4) ההנחיה הכללית: לבנות בדגם זה את כל הערים בארץ-ישראל.
- ב. (4) הוראות של חז"ל לנוגעות לאיכות הסביבה:
- ההוראה: לנטוע עצים/להשאיר אזור ירוק לנוי סביב העיר – ריאות ירוקות.
- הקשר: מגורים בסביבת צמחייה משרים נינוחות ושלוות נפש.
- ההוראה: להרחיק מבני תעשייה מאזורי המגורים.
- הקשר: הרחקת מבני תעשייה מן העיר מונעת מפגעי רעש, ריח וזיהום אוויר.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ב, מועד ב

5. הצעה לסקירה

חשיבות השמירה על הסביבה מעוגנת בחשיבה היהודית. עיון במקורות היהודיים מגלה כי התפיסה האקולוגית קיימת ביהדות עוד מקדמת דנא, והיא כוללת נימוקים לחשיבות איכות הסביבה. חלק מהנימוקים הם בתחום הרוחני-מוסרי: המקור לנזקים האקולוגיים הוא החשיבה האנוכית של האדם הרואה רק את צרכי עצמו ועלול להתעלם מכל שיקול מוסרי. על פי התפיסה התורנית, יש להתחקות אחרי השורשים המוסריים והחינוכיים העומדים בבסיס התפיסה האקולוגית, ולהתעלות מעל האגואיזם הטבעי של האדם (איזיקוביץ, תשס"ג). עם בריאת האדם, הורה הקב"ה לברואיו שלא לפגוע בבריאה ולשמור על עולם מתוקן, נאה ונקי מזיהומים (כהן, תשע"א). בשל הידיעה שהעולם הוא יצירתו של הבורא בני אדם מחויבים לשמור עליו ועל איכות הסביבה גם מנימוקים בתחום הפיזי-גשמי. גם בתורה וגם בדברי חז"ל מודגשת חשיבות השמירה על יופיו של העולם, ולומדים זאת מן החובה להקצות בכל עיר שנבנית שטח פתוח שישמש נוי לעיר ויהווה ריאה ירוקה (איזיקוביץ, תשס"ג וכהן, תשע"א). תקנות שונות של חז"ל נקבעו במטרה לשמור על איכות חייהם ובריאותם הפיזית של יושבי העיר שלא ייפגעו מפליטת עשן, ריחות רעים ורעש. כך גם יש להימנע מפליטת רעלים ממפעלים, שימוש בחומרי הדברה או ייצור מוצרים העלולים לפגוע בבריאות האדם (איזיקוביץ, תשס"ג וכהן, תשע"א). להימנעות ממפגעים אלה יש גם נימוק חברתי: דרישה לגלות רגישות לסביבה החברתית של האדם והתחשבות בזולת. חז"ל הדריכו את האנשים לחיות בלי להזיק זה לזה או לסביבתם (איזיקוביץ, תשס"ג וכהן, תשע"א).

ביבליוגרפיה

- הרב איזיקוביץ, א' (תשס"ג). עלה ירוק, עת לחשוב, גיליון 46, עמ' 42-45
- הרב כהן, ז' (תשע"א). איכות הסביבה ביהדות, המהפך 2, עמ' 126-136

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ב, מועד ב

חלק שני – לשון (50 נקודות)

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש (10 נקודות)

6. (1) חמישה עשר
(2) שישים ושישה, שניים
(3) שישה, תשע עשרה
אָהד, שלושת
(4) אחד, אלפיים עשרים ואחת, שלושה עשר אלף

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

7. א. משפט III: משפט מורכב (1)

פסוקית נושא פסוקית לוואי
מי שאינו מכיר טובה מזלזל בבורא העולם המיטיב עם ברואיו.

ב. משפט IV: משפט איחוי

ג. נשוא מורחב: צריכים להודות / מכיר טובה

ד. המשפטים שיש בהם חלקים כוללים: I, II, IV

I. התבוננות במעשה בראשית היא הדרך להכרה בגדולתו של הבורא ולהבנת אפסיותו של האדם. ^{לוואי}

II. אנו צריכים להודות לבורא לא רק על החיים עצמם אלא על כל ההנאה והטוב שבעולמו. ^{מושא}

IV. השמירה על איכות הסביבה היא ערך עליון בעבודת ה', וכל פגיעה באיכות הסביבה היא עבירה שבין אדם ^{נשוא} ←

→ למקום, נוסף על הנזק שבין אדם לחברו.

ה. לכן / על כן / לפיכך / משום כך

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ב, מועד ב

8. א. (1)

התפקיד התחבירי	המילה/המילים שהיא ממירה	התמורה	
לוואי	טכנולוגיות חדשות	מכונניות חשמליות, דלק בלתי מזהם ומחזור פסולת	I.
מושא	מפגעים סביבתיים	עשן, אבק, ריח רע ורעש	II.
נשוא	הראות הירוקות	כלומר שטחים של צמחייה מוריקה ומרעננת (בתחומי העיר ובסביבתה)	III.

(2) תמורה מסבירה

ב. בצד תהליכים (המשבשים את מהלך ההתרחשויות בטבע) כמו פליטת גזי חממה והתחממות כדור הארץ, מתרחשות תופעות מקומיות הנובעות מהזנחה סביבתית רבת שנים.

9. א.

התפקיד התחבירי	חלק הדיבור	המילה
נושא	שם עצם	אחראים
מושא	שם עצם	יחיד (1)
לוואי	שם תואר	אחראי
לוואי	שם תואר	יחיד (2)
נשוא	פועל	מוטלים

ב. I. תבנית ^{נושא} עירונית זו ^{לוואי} אמורה לשמש דוגמה לכל הערים הנבנות בארץ-ישראל.

II. זו ^{נושא} היא תבנית ^{נושא} לכל הערים הנבנות בארץ-ישראל.

III. כל הערים בארץ-ישראל ייבנו על פי תבנית ^{תיאור} עירונית זו. ^{לוואי}

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ב, מועד ב

10. א. (1) ההסגר: לפי מחקרים תפקידו: ציון מקור הדברים פסוקית נושא
- (2) נראה שחלק מן החרדות והפחדים בתקופתנו נובע מחיים בערים גדולות בקופסאות בטון ובמרחק מן הטבע.
- (3) כנראה, חלק מן החרדות והפחדים בימינו נובע מחיים בערים גדולות בקופסאות בטון ובמרחק מן הטבע.
- (4) לפי מחקרים, מגורים סמוך לסביבה עשירה בצמחייה הם בעלי חשיבות עצומה לאנשים, וכך הם נהנים מרוגע ומיציבות נפשית.

פסוקית תנאי

ב. I. אדם האדם פוגע בשלמות הבריאה וביופייה, הוא פוגע בכבודו של בורא העולם המתגלה בבריאה.

פסוקית מושא

II. האדם בוחר אדם יתעלה על צורכי עצמו ועל האגואיזם הטבעי הטבוע בו.

פסוקית נושא

II. ספק רב אדם המודעות הסביבתית והחקיקה האקולוגית הן פרי החשיבה המודרנית.

11. א. סוג המשפט: משפט איחוי / מאוחה / מחובר

הקשר הלוגי: הוספה

- ב. (1) משפט פשוט
- (2) חובת השמירה על איכות הסביבה חלה על בעלי רגישות לסביבה וגם על כל אחד ואחד.
- ג. (1) הקשר הלוגי: סיבה ותוצאה
- (2) בני שבט לוי אינם נוחלים נחלה בארץ-ישראל ככל השבטים לכן / על כן / לפיכך / משום כך בני ישראל הקצו להם ארבעים ושמונה ערים.

ד.

תיאור
(תכלית)

לואי	לואי	לואי	לואי	לואי
מוסרית.	מוסרית.	מוסרית.	מוסרית.	מוסרית.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ב, מועד ב

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

12. א.

הפועל	השורש	הבניין
נוֹסְדָה	י-ו-ס-ד	נפעל
תְּאִפְּשֵׁר	א-פ-ש-ר	פיעל
יִתְגַּוְּרֶוּ	ג-ו-ר	התפעל
מְקַפֵּים	נ-ק-פ	הופעל
יִקְצוּ	ק-צ-י/ה	הופעל

ב. תְּפַוְּצָה, הִפְצָה, יִפְצָה, מוֹפָץ, מְנַפֵּץ, צְפִיָה, תְּפִיצוּ

13. א. (1) מנועים – המשקל: מקטל, משמעות המשקל: כלים ומכשירים

נשימים – המשקל: קטיל, משמעות המשקל: תכונות

(2) מדעני – בעל מקצוע

תקוונים – אוסף

מצחייה – פריטי לבוש

חללית – כלי תחבורה

ב. (1) ענייני – סוג הצורן: נטייה, המשמעות: שייכות למדבר

ציבורי – סוג הצורן: גזירה, המשמעות: שם תואר

(2) תשוקותיו – סוג הצורן המשותף: צורן נטייה

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ב, מועד ב

14. א. (1)

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
גרוק	משחיתנות
מטמנה	שמשית
מחזור	לחות
צחח	
עליה	
הצפת	

(2) שמות הפעולה: גרוק, מחזור, הבניין: פיעל

(3) שם תואר: צחח, שמשית

ב. איכות (1)

15. א. (1) 1. מנהיגים – שם עצם

2. מרעננת – שם תואר

3. מתכננים – פועל

4. תרשים – שם עצם

(2) משפטים לדוגמה:

מרעננת – שתייה קרה מרעננת את הגוף.

מתכננים – המתכננים של המיזם עמלו עליו במשך חודשים.

ב. תפקיד התחילית במילה **תרשים** במשפט 1: תחילית המשקל

תפקיד התחילית במילה **תרשים** במשפט 2: עתיד נסתרת / אותיות אית"ן

ג. מיושב – לשבת

תשובה – לשוב

ד. • המרצה משיב / משיב על שאלות הקהל בנוגע לשינויי האקלים.

• ביקשתי שלא יעשנו לידי כדי שאוכל / יוכל לנשום אוויר נקי.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינת בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 75281, קיץ תשפ"ב, מועד ב

16. א. (1) שם הפעולה: ראייה / בניית הבניין: קל

שם הפעולה: ציווי הבניין: פיעל

(2) שם הפעולה: הוספת השורש: יו-ס-פ

שם הפעולה: הקמת השורש: קו-מ

(3) להזדהם

(4) בנוי

(5) מתקיים, מתקומם

ב. הוֹצָאָה, הוֹרָאָה, הוֹנָאָה, הִטְיָה